

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 5ης Νοεμβρίου 2014*

«Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών — Διαγωνισμός — Παροχή υπηρεσιών πληροφορικής για την ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού, συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης για διαφόρων ειδών εφαρμογές στον τομέα της πληροφορικής — Απόρριψη της προσφοράς διαγωνιζομένου — Ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά — Άρθρο 139, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Επιλογή της νομικής βάσεως — Κατάχρηση εξουσίας»

Στην υπόθεση T-422/11,

Computer Resources International (Luxembourg) SA, με έδρα το Dommeldange (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τον Σ. Παππά, δικηγόρο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τις S. Delaude και D. Calciu, στη συνέχεια, από την S. Delaude, επικουρούμενη από την E. Πετρίτση, δικηγόρο,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα περί ακυρώσεως της αποφάσεως της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 22ας Ιουλίου 2011 να μην κάνει δεκτές τις προσφορές που είχαν υποβληθεί από την κοινοπραξία την οποία είχαν συστήσει η προσφεύγουσα και άλλη μία εταιρία για τις παρτίδες 1 και 3 στο πλαίσιο του ανοικτού διαγωνισμού ΑΟ 10340, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών πληροφορικής – ανάπτυξη λογισμικού, συντήρηση, παροχή συμβουλών και συνδρομής για διαφορετικά είδη εφαρμογών πληροφορικής (ΕΕ 2011/S 66–106099), και να αναθέσει τις συμβάσεις-πλαίσια σε άλλους διαγωνιζομένους,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Ο. Czúcz, προεδρεύοντα, I. Pelikánová και A. Popescu (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: C. Kristensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Ιουνίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Με προκήρυξη διαγωνισμού που δημοσιεύθηκε στις 5 Απριλίου 2011 στο Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (JO 2011/S 66-106099), διορθωτικό της οποίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα* (JO 2011/S 70-113065), η Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [στο εξής: ΟΡ] προκήρυξε τον διαγωνισμό ΑΟ 10340 («Υπηρεσίες πληροφορικής – ανάπτυξη λογισμικού, συντήρηση, παροχή συμβούλων και υποστήριξης για διαφόρων ειδών εφαρμογές στον τομέα της πληροφορικής»).
- 2 Σύμφωνα με την προκήρυξη του διαγωνισμού, οι επίμαχες υπηρεσίες πληροφορικής είχαν καταναμεηθεί σε τέσσερις παρτίδες, από τις οποίες επίδικες εν προκειμένω είναι η παρτίδα αριθ. 1, για «στήριξη και ειδικευμένες διοικητικές εφαρμογές», και η παρτίδα αριθ. 3, για «αλυσίδες παραγωγής υποδοχής».
- 3 Σκοπός του διαγωνισμού ήταν η σύναψη, για κάθε παρτίδα, νέων συμβάσεων-πλαίσιων παροχής υπηρεσιών, προς αντικατάσταση συμβάσεων-πλαίσιων που επρόκειτο να λήξουν. Με τη συγγραφή υποχρεώσεων, η ΟΡ διευκρίνιζε ότι οι διαγωνιζόμενοι θα επιλεγούν με τον «μηχανισμό προτεραιότητας» και ότι συμβάσεις-πλαίσια, τετραετούς διάρκειας, θα συναφθούν με τους διαγωνιζομένους που έχουν υποβάλει τις τρεις πλέον συμφέρουσες από οικονομικής απόψεως προσφορές, με κριτήριο τη σχέση ποιότητας-τιμής.
- 4 Σύμφωνα με την προκήρυξη του διαγωνισμού και τη συγγραφή υποχρεώσεων, οι προσφορές για κάθε παρτίδα αξιολογούνται βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται από τη συγγραφή υποχρεώσεων. Κάθε προσφορά αξιολογείται προκειμένου να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό ικανοποιεί τις προβλεπόμενες απαιτήσεις, επιλέγονται δε οι τρεις καλύτερες προσφορές με το κριτήριο της σχέσεως ποιότητας-τιμής. Τόσο η ποιότητα, δηλαδή η τεχνική αξιολόγηση, όσο και η τιμή, δηλαδή η οικονομική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη κατά 50% εκάστη (σημείο 2.9 της συγγραφής υποχρεώσεων).
- 5 Η προσφεύγουσα Computer Resources International (Luxembourg) SA και η Intrasoft International SA σχημάτισαν κοινοπραξία (στο εξής: κοινοπραξία) και υπέβαλαν προσφορές για τις παρτίδες αριθ. 1 και 3 (στο εξής: προσφορές της προσφεύγουσας).
- 6 Στις 27 Ιουνίου 2011, η ΟΡ απέστειλε στην προσφεύγουσα, απευθυνόμενη στην κοινοπραξία, αίτηση παροχής πληροφοριών, με την οποία της ζητούσε διευκρινίσεις σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της τιμής ανά ημέρα εργασίας που αναγραφόταν στις οικονομικές προσφορές της. Το ερώτημα τέθηκε κατά την εξέταση της συγκεκριμένης τιμής, για την οποία η ΟΡ ανέφερε ότι τη θεωρεί υπερβολικά χαμηλή κατά την έννοια του άρθρου 139 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση του Δημοσιονομικού Κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 357, σ. 1, στο εξής: κανόνες εφαρμογής).
- 7 Στις 29 Ιουνίου 2011, η προσφεύγουσα απάντησε, ως εκπρόσωπος της κοινοπραξίας, στο αίτημα παροχής πληροφοριών της 27ης Ιουνίου 2011 (στο εξής: απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011), υποστηρίζοντας ότι η τιμή ανά ώρα εργασίας που είχε αναφέρει στις προσφορές της είναι αποτέλεσμα της εσωτερικής οργάνωσης της κοινοπραξίας και της βέλτιστης εξισορροπήσεως μεταξύ των δραστηριοτήτων που ασκεί στο Λουξεμβούργο και εκείνων που ασκεί στη Ρουμανία. Ανέφερε ακόμη ότι η κοινοπραξία τήρησε την εργατική νομοθεσία του Λουξεμβούργου και της Ρουμανίας, ιδίως όσον αφορά τον κατώτατο μισθό. Υποστήριξε επιπλέον ότι, όσον αφορά τις δραστηριότητες της κοινοπραξίας στη Ρουμανία, δεδομένης της τετραετούς διάρκειας της συμβάσεως, ο κατώτατος μισθός

διπλασιάστηκε, προκειμένου να συνυπολογιστεί ο πληθωρισμός στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Περαιτέρω, προσκόμισε στην ΟΡ αναλυτικές πληροφορίες όσον αφορά την τήρηση, στο πλαίσιο των προσφορών της, της εργατικής νομοθεσίας που ισχύει στα κράτη μέλη αυτά.

- 8 Με έγγραφο της 22ας Ιουλίου 2011 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η ΟΡ γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα, ως εκπρόσωπο της κοινοπραξίας, αφενός, την απόρριψη των προσφορών της για τις παρτίδες αριθ. 1 και 3, ως υπερβολικά χαμηλών, και, αφετέρου, τις επωνυμίες των διαγωνιζομένων των οποίων οι προσφορές είχαν γίνει δεκτές. Την ενημέρωσε επίσης ότι η κοινοπραξία μπορούσε να ζητήσει περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά την απόρριψη.
- 9 Με έγγραφο της 25ης Ιουλίου 2011, η προσφεύγουσα γνωστοποίησε στην ΟΡ τη διαφωνία της με την προσβαλλόμενη απόφαση, ζητώντας ορισμένες διευκρινίσεις, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων οι προσφορές της θεωρήθηκαν υπερβολικά χαμηλές. Η προσφεύγουσα ζήτησε ακόμη από την ΟΡ να της διαβιβάσει, όσον αφορά τις παρτίδες αριθ. 1 και 3, τις τεχνικές αξιολογήσεις των δικών της προσφορών, καθώς και των προσφορών των διαγωνιζομένων που προτιμήθηκαν στο πλαίσιο του «μηχανισμού προτεραιότητας», καθώς και τη βαθμολογία εκάστης προσφοράς. Εξάλλου, η προσφεύγουσα ζήτησε να επιβεβαιωθεί ότι ο χαρακτηρισμός της προσφοράς της ως «υπερβολικά χαμηλής αφορούσε μόνον τις τιμές extra-muros, [δηλαδή, τις τιμές των υπηρεσιών που παρέχονται εκτός των εγκαταστάσεων της ΟΡ,] δεδομένου ότι οι τιμές intra-muros, [δηλαδή οι τιμές των υπηρεσιών που παρέχονται εντός των εγκαταστάσεων της ΟΡ, ήταν] ίδιες με αυτές που είχαν προταθεί και γίνει δεκτές» με προσφορές υποβληθείσες στο πλαίσιο παλαιότερων διαγωνισμών, οι οποίες είχαν προτιμηθεί από την αναθέτουσα αρχή. Τέλος, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι οι μέσες τιμές extra-muros που πρότεινε στο πλαίσιο του επίμαχου διαγωνισμού ήταν υψηλότερες από τις μέσες τιμές που είχαν προταθεί στο πλαίσιο παλαιότερου διαγωνισμού και δεν απορρίφθηκαν ως υπερβολικά χαμηλές.
- 10 Στις 27 Ιουλίου 2011, η ΟΡ απέρριψε τις αντιρρήσεις αυτές και διαβίβασε στην προσφεύγουσα αποσπάσματα της εκθέσεως αξιολογήσεως, το ένα εκ των οποίων περιείχε τους λόγους για τους οποίους οι προσφορές της χαρακτηρίστηκαν, λόγω των τιμών, ως υπερβολικά χαμηλές. Σύμφωνα με το απόσπασμα αυτό, οι διευκρινίσεις που παρέθεσε η προσφεύγουσα, ως εκπρόσωπος της κοινοπραξίας, με την απάντησή της της 29ης Ιουνίου 2011 (στο εξής: διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011), σχετικά με την παροχή υπηρεσιών, καθώς και την απασχόληση προσωπικού στη Ρουμανία, θεωρήθηκαν αντιφατικές προς τις προσφορές της και, συνεπώς, δεν μπορούσαν να γίνουν δεκτές. Τα λοιπά αποσπάσματα της εκθέσεως αξιολογήσεως περιείχαν πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών της προσφεύγουσας και των προσφορών των διαγωνιζομένων που προτιμήθηκαν. Η ΟΡ εκτίμησε επιπλέον ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας δεν ήταν συγκρίσιμες προς αυτές που είχαν υποβληθεί στο πλαίσιο παλαιότερων διαγωνισμών και ότι, σε κάθε περίπτωση, ορισμένες από τις συγκρίσεις που επιχειρεί η προσφεύγουσα είναι εσφαλμένες.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 5 Αυγούστου 2011, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 12 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την ίδια ημέρα, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων βάσει του άρθρου 104, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.
- 13 Αφού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΟΡ επιβεβαίωσαν, κατόπιν αιτήματος της Γραμματείας του Γενικού Δικαστηρίου, ότι η Επιτροπή πρέπει εν προκειμένω να θεωρηθεί ως μοναδικός καθού διάδικος, το Γενικό Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) ενέκρινε, με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, τη διόρθωση της προσφυγής όσον αφορά τον προσδιορισμό του καθού.

- 14 Με διάταξη της 5ης Οκτωβρίου 2011, Computer Resources International (Luxembourg), T-422/11 R (EU:T:2011:566), ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της προσφεύγουσας, με το σκεπτικό ότι αυτή δεν απέδειξε ότι, εάν δεν ληφθούν τα μέτρα που ζήτησε, αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να υποστεί σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία.
- 15 Κατόπιν της μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο ένατο τμήμα, στο οποίο, κατά συνέπεια, ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση.
- 16 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (ένατο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Λόγω κωλύματος ενός εκ των μελών του πρώτου τμήματος, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου όρισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 32, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, άλλον δικαστή για να συμπληρωθεί η σύνθεση του τμήματος. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 25ης Ιουνίου 2014.
- 17 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να κηρύξει την προσφυγή αβάσιμη,
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 19 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους, εκ των οποίων ο πρώτος αφορά παράβαση ουσιώδους τύπου, ο δεύτερος μη τήρηση της εφαρμοστέας διαδικασίας και ο τρίτος κατάχρηση εξουσίας ή εσφαλμένη νομική βάση.
- 20 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η ΟΡ διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τη σύναψη συμβάσεως κατόπιν διαγωνισμού και ότι ο έλεγχος του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως καθώς και στον έλεγχο της ουσιαστικής ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως πρόδηλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2011, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-377/07, EU:T:2011:731, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Επί του λόγου ακυρώσεως σχετικά με παράβαση ουσιώδους τύπου

- 21 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά το άρθρο 139 των κανόνων εφαρμογής, η απόρριψη προσφοράς λόγω υπερβολικά χαμηλής τιμής πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη και η αιτιολογία να αντιστοιχεί στον ειδικό λόγο στον οποίο στηρίζεται η απόρριψη. Η προσβαλλόμενη απόφαση, όμως, δεν περιέχει καμία αιτιολόγηση όσον αφορά τους ειδικούς λόγους βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή χαρακτήρισε τις προσφορές της προσφεύγουσας υπερβολικά χαμηλές. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση εμπεριέχει παράβαση ουσιώδους τύπου, καθώς η έλλειψη αυτή δεν μπορεί να θεραπευθεί διά παραπομπής σε άλλα έγγραφα.
- 22 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας.

- 23 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τον συγκεκριμένο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα επικαλείται, κατ' ουσίαν, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 24 Υπενθυμίζεται ότι, όταν, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, τα θεσμικά όργανα διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια, ο σεβασμός των εγγυήσεων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης στις διοικητικές διαδικασίες έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Στις εγγυήσεις αυτές συγκαταλέγεται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση του αρμοδίου οργάνου να αιτιολογήσει επαρκώς τις αποφάσεις του. Μόνο κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί ο δικαστής της Ένωσης να επαληθεύσει αν συνέτρεχαν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η άσκηση της διακριτικής ευχέρειας (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1991, Technische Universität München, C-269/90, Συλλογή, EU:C:1991:438, σκέψη 14, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2008, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-465/04, EU:T:2008:324, σκέψη 54).
- 25 Στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημόσιας συμβάσεως, το περιεχόμενο της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που υπέχει η αναθέτουσα αρχή έναντι διαγωνιζομένου που απορρίφθηκε στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας καθορίζεται από το άρθρο 100, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 248, σ. 1, στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), και το άρθρο 149 των κανόνων εφαρμογής, και όχι, όπως φαίνεται να υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από το άρθρο 139 των κανόνων εφαρμογής, το οποίο αφορά τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθεί η αναθέτουσα αρχή πριν την απόρριψη μιας προσφοράς ως υπερβολικά χαμηλής.
- 26 Από το άρθρο 100, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού και από το άρθρο 149 των κανόνων εφαρμογής, καθώς και από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή εκπληρώνει την υποχρέωση αιτιολογήσεως εφόσον, κατ' αρχάς, ενημερώσει αμέσως τους διαγωνιζομένους που αποκλείστηκαν για την απόρριψη της προσφοράς τους και, εν συνεχεία, γνωστοποιήσει στους διαγωνιζομένους οι οποίοι υπέβαλαν παραδεκτή προσφορά και το ζητούν ρητώς τα χαρακτηριστικά και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της προσφοράς που επιλέχθηκε, καθώς και το όνομα του αναδόχου εντός δεκαπέντε ημερών από την παραλαβή γραπτής αιτήσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΚΠΙΝΤ, T-63/06, EU:T:2010:368, σκέψη 111 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 12ης Δεκεμβρίου 2012, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EFSA, T-457/07, EU:T:2012:671, σκέψη 45).
- 27 Αυτή η προσέγγιση συνάδει με τον σκοπό της επιβαλλομένης από το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ υποχρέωσης αιτιολογήσεως, κατά το οποίο από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, έτσι ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, για να είναι σε θέση να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, ο δε δικαστής να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του (αποφάσεις Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΚΠΙΝΤ, σκέψη 26 ανωτέρω, EU:T:2010:368, σκέψη 112 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EFSA, σκέψη 26 ανωτέρω, EU:T:2012:671, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 28 Υπενθυμίζεται επίσης ότι η απαίτηση περί αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά (βλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, C-367/95 P, Συλλογή, EU:C:1998:154, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και απόφαση Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, σκέψη 24 ανωτέρω, EU:T:2008:324, σκέψη 49).
- 29 Επομένως, για να διαπιστωθεί εάν, εν προκειμένω, η ΟΡ εκπλήρωσε την υποχρέωση αιτιολογήσεως, πρέπει να εξεταστεί η προσβαλλόμενη απόφαση με την οποία απορρίφθηκαν οι προσφορές της προσφεύγουσας. Πρέπει επίσης να εξεταστεί το έγγραφο της 27ης Ιουλίου 2011, που κοινοποιήθηκε

στην προσφεύγουσα εντός της προθεσμίας του άρθρου 149, παράγραφος 3, των κανόνων εφαρμογής, σε απάντηση της αιτήσεως που υπέβαλε επισήμως στις 25 Ιουλίου 2011, ζητώντας να της δοθούν συμπληρωματικές πληροφορίες επί της προσβαλλομένης αποφάσεως.

- 30 Εν προκειμένω, με έγγραφο της 22ας Ιουλίου 2011, η ΟΡ γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα τους λόγους για τους οποίους απορρίφθηκαν οι προσφορές της, δηλαδή ότι θεωρήθηκαν υπερβολικά χαμηλές. Η ΟΡ γνωστοποίησε επίσης στην προσφεύγουσα ότι έχει το δικαίωμα να ζητήσει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τους λόγους της απορρίψεως.
- 31 Όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 10 ανωτέρω, μετά την υποβολή αιτήσεως παροχής διευκρινίσεων από την προσφεύγουσα, η ΟΡ, με έγγραφο της 27ης Ιουλίου 2011, της γνωστοποίησε ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας δεν ήταν συγκρίσιμες προς αυτές που είχαν υποβληθεί στο πλαίσιο παλαιότερων διαγωνισμών και ότι, σε κάθε περίπτωση, ορισμένες από τις συγκρίσεις που επιχειρεί η προσφεύγουσα είναι εσφαλμένες. Επιπλέον, διαβίβασε στην προσφεύγουσα απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως, το οποίο περιείχε τους λόγους για τους οποίους οι προσφορές της χαρακτηρίστηκαν, λόγω των τιμών, ως υπερβολικά χαμηλές.
- 32 Στο συγκεκριμένο απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως, αναφερόταν ότι η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 δεν είχε εξαλείψει τις αμφιβολίες όσον αφορά τις τιμές που είχε προτείνει η προσφεύγουσα με τις προσφορές της.
- 33 Η εκτίμηση αυτή στηρίχθηκε, πρώτον, σε τέσσερα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία είχε γνωστοποιήσει η προσφεύγουσα εξ ονόματος και για λογαριασμό της κοινοπραξίας και παρατίθενται ως εξής:
- «1. “Η κοινοπραξία μας έχει βελτιστοποιήσει και εξισορροπήσει τις δραστηριότητες στο Λουξεμβούργο και τις δραστηριότητες (near [shore] /off shore)’ στη Ρουμανία”.
 2. “Εγγύτητα του προσωπικού: το προτεινόμενο προσωπικό θα βρίσκεται είτε στο Λουξεμβούργο (intra/extra [-muros], ώστε να εξασφαλιστεί η απολύτως αναγκαία για το έργο εγγύτητα), είτε στη Ρουμανία (extra-muros)”.
 3. [Η κοινοπραξία] υπολόγισε η ίδια την κατώτατη ημερήσια αμοιβή για το Λουξεμβούργο σε 138 ευρώ.
 4. “Εύλογες γενικές δαπάνες: συμπεριλαμβάνονται οι γενικές δαπάνες της κοινοπραξίας μας (διαχείριση, δαπάνες για υποδομές, δαπάνες μετακινήσεως και διαβιώσεως για τα πρόσωπα που βρίσκονται ‘near shore/off shore’, διαχειριστικές δαπάνες της επιχειρήσεως, δαπάνες εγκαταστάσεων, δαπάνες γενικών υποδομών, κ.λπ.)”»
- 34 Δεύτερον, στο συγκεκριμένο απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως αναφέρεται ότι, όσον αφορά τα σημεία 1 και 2 («AD 1 + 2») (βλ. σκέψη 33 ανωτέρω), οι δραστηριότητες «(near [shore]/off shore)» στη Ρουμανία δεν περιλαμβάνονται στις προσφορές της προσφεύγουσας, το δε προτεινόμενο προσωπικό βρίσκεται εξ ολοκλήρου στο Λουξεμβούργο. Αναφέρεται ακόμη ότι, στο τμήμα των προσφορών που αφορά την τεχνική ποιότητα του προτεινόμενου προσωπικού, διευκρινιζόταν ότι «όλοι οι προτεινόμενοι τεχνικοί υποψήφιοι διαθέτουν, όπως απαιτείται, πανεπιστημιακές σπουδές και επαγγελματική πείρα τριετούς τουλάχιστον διάρκειας» και ότι «όλοι εργάζονταν σε εύλογη απόσταση από την [ΟΡ]».
- 35 Όσον αφορά τα σημεία 2 και 3 («AD 2 + 3») (βλ. σκέψη 33 ανωτέρω), στο απόσπασμα αναφέρεται ότι ορισμένες από τις τιμές που πρότεινε η κοινοπραξία ανά ημέρα εργασίας extra-muros, δηλαδή «INF-SYS-TRAI — 105 ευρώ» και «INF-SYS-END-USE-SUP — 105 ευρώ», ήταν χαμηλότερες από την κατώτατη ημερήσια αμοιβή στο Λουξεμβούργο, όπως υπολογίστηκε από την προσφεύγουσα με την απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011.

- 36 Όσον αφορά το σημείο 4 («AD 4»), διευκρινιζόταν ότι η επιτροπή αξιολογήσεως «αμφισβητούσε ότι ένας ANA-PROG υψηλής εξειδίκευσης θα δεχόταν να εργαστεί με τον κατώτατο μισθό» και ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα με την απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011, δεν είναι δυνατόν οι γενικές δαπάνες να περιλαμβάνονται στην τιμή ανά ημέρα εργασίας.
- 37 Το απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως περιελάμβανε ακόμη δύο γενικές παρατηρήσεις, με τις οποίες η επιτροπή αξιολογήσεως εξέφραζε αμφιβολίες όσον αφορά το αν οι υψηλής εξειδικεύσεως εργαζόμενοι «PRO-MAN» και «TEC-CONS» θα ήταν διατεθειμένοι να εργαστούν έναντι αμοιβής 200 και 210 ευρώ ανά ημέρα εργασίας extra-muros, αντιστοίχως.
- 38 Τέλος, το απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 αντιφάσκει, όσον αφορά τον τόπο παροχής των υπηρεσιών, καθώς και τον τόπο εργασίας του προσωπικού, προς τις προσφορές των προσφευγουσών και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 39 Διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα, έχοντας υπόψη την προσβαλλόμενη απόφαση και το έγγραφο της ΟΡ της 27ης Ιουλίου 2011, ήταν σε θέση να προσδιορίσει επακριβώς τους λόγους στους οποίους στηρίχθηκε η απόφαση απορρίψεως των προσφορών της. Συγκεκριμένα, η ΟΡ αιτιολόγησε με σαφήνεια την απόφασή της να απορρίψει τις προσφορές αυτές, αφενός, παραθέτοντας νέα κατά την εκτίμησή της διευκρινιστικά στοιχεία σε σχέση με τις προσφορές και τις αντιφάσεις που θεωρούσε ότι υπήρχαν μεταξύ των εν λόγω προσφορών και της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011 και, αφετέρου, επικαλούμενη το γεγονός ότι οι εν λόγω προσφορές ήταν υπερβολικά χαμηλές λόγω της τιμής τους.
- 40 Η ΟΡ εκτίμησε έτσι ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας διαμορφώθηκαν με το δεδομένο ότι το προσωπικό βρίσκεται στο Λουξεμβούργο και εργάζεται σε εύλογη απόσταση από την ΟΡ, και όχι με δεδομένο ότι το προσωπικό βρίσκεται στη Ρουμανία και ότι οι υπηρεσίες παρέχονται εντός αυτού του κράτους μέλους. Εξ αυτού συνήγαγε ότι οι εν λόγω προσφορές ήταν υπερβολικά χαμηλές, διότι, αφενός, για ορισμένα προφίλ εργαζομένων, οι προτεινόμενες αμοιβές ήταν χαμηλότερες από την κατώτατη ημερήσια αμοιβή στο Λουξεμβούργο, όπως υπολογίστηκε από την προσφεύγουσα με τη διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011, και, αφετέρου, για ορισμένα άλλα προφίλ εργαζομένων, δεν ήταν ρεαλιστική η προσδοκία ότι το προτεινόμενο με τις προσφορές αυτές προσωπικό θα δεχόταν να εργαστεί στο Λουξεμβούργο με την προταθείσα αμοιβή.
- 41 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα έγγραφά της, καθώς και με το συνημμένο στο έγγραφο της 27ης Ιουλίου 2011 απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως, η ΟΡ αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμο την απόρριψη των προσφορών της προσφεύγουσας. Διαπιστώνεται ότι η ΟΡ τήρησε τις επιταγές του άρθρου 100, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού και του άρθρου 149 των κανόνων εφαρμογής.
- 42 Πρώτον, η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι μπορούσε να ενημερωθεί για τα χαρακτηριστικά και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των προσφορών που έγιναν δεκτές, διότι η απόρριψη των προσφορών της δεν στηρίχθηκε σε σύγκριση των δικών της προσφορών με τις προσφορές που έγιναν δεκτές.
- 43 Διαπιστώνεται ότι η ΟΡ όντως ανέφερε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι η προσφεύγουσα έχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί για τα χαρακτηριστικά και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των προσφορών που έγιναν δεκτές. Εφόσον η προσφεύγουσα δεν ενδιαφέρεται για τη γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών, είναι προφανές ότι δεν υποχρεούται να τις ζητήσει. Ωστόσο, κατά το άρθρο 100, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 149, παράγραφος 3, των κανόνων εφαρμογής, η ΟΡ ήταν υποχρεωμένη να της γνωστοποιήσει τη δυνατότητα αυτή.

- 44 Δεύτερον, η επαρκής αιτιολόγηση της απορρίψεως των προσφορών της προσφεύγουσας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει ουσιώδη απαίτηση του άρθρου 147, παράγραφος 3, των κανόνων εφαρμογής. Κατά την προσφεύγουσα, ενώ στην απόφαση για την οποία γίνεται λόγος στη διάταξη αυτή πρέπει να αναφέρονται μόνον οι λόγοι για τους οποίους θεωρήθηκε ότι μια προσφορά δεν πληροί τα κριτήρια επιλογής ή ότι μια προσφορά δεν είναι η καλύτερη βάσει των κριτηρίων αναθέσεως, αντιθέτως, προβλέπεται ειδική διάταξη σε περίπτωση απορρίψεως προσφοράς ως υπερβολικά χαμηλής. Επομένως, εν προκειμένω, στην περίπτωση της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έχει τηρηθεί αυτή η ουσιώδης απαίτηση.
- 45 Η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα ως αβάσιμη, χωρίς να είναι απαραίτητο να κριθεί το παραδεκτό της, το οποίο η Επιτροπή αμφισβητεί. Συγκεκριμένα, το άρθρο 147 των κανόνων εφαρμογής αφορά, όπως προκύπτει από τον τίτλο του, το αποτέλεσμα της αξιολογήσεως. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου αυτού αφορούν το πρακτικό της αξιολογήσεως, ενώ η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου αφορά απόφαση ληφθείσα από την αναθέτουσα αρχή. Στο άρθρο 147, παράγραφος 3, των κανόνων εφαρμογής διευκρινίζεται το περιεχόμενο της αποφάσεως αυτή, χωρίς όμως να ορίζεται ως υποχρεωτική η παράθεση του περιεχομένου αυτού στο έγγραφο με το οποίο ανακοινώνεται το διατακτικό της εν λόγω αποφάσεως στους απορριφθέντες διαγωνιζομένους. Η επικοινωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των διαγωνιζομένων, ιδίως εκείνων που απορρίφθηκαν, καθώς και το περιεχόμενο της επικοινωνίας αυτής διέπονται όντως από το άρθρο 149 των κανόνων εφαρμογής. Επομένως, το άρθρο 147 των κανόνων εφαρμογής δεν έχει εφαρμογή όσον αφορά το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχει η αναθέτουσα αρχή έναντι του απορριφθέντος διαγωνιζομένου, όσον αφορά το έγγραφο με το οποίο του γνωστοποιείται το διατακτικό της αποφάσεως της αναθέτουσας αρχής.
- 46 Βάσει όλων των προεκτεθέντων, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως σχετικά με μη τήρηση της εφαρμοστέας διαδικασίας

- 47 Με τον συγκεκριμένο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, μη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 139, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής και, γενικότερα, παράβαση του άρθρου αυτού κατά το μέτρο που αμφισβητείται το βάσιμο της απορρίψεως των προσφορών της ως υπερβολικά χαμηλών.
- 48 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας.
- 49 Κατά το άρθρο 139, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής, σε περίπτωση που οι προσφορές που έχουν υποβληθεί για συγκεκριμένη σύμβαση φαίνονται υπερβολικά χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή, πριν απορρίψει τις προσφορές αυτές για τον λόγο αυτόν και μόνο, ζητεί εγγράφως τις διευκρινίσεις που αυτή θεωρεί πρόσφορες σχετικά με τα στοιχεία της προσφοράς και επαληθεύει, με την αυτοπρόσωπη παράσταση των προσφερόντων, τα στοιχεία αυτά λαμβάνοντας υπόψη και την παρεχόμενη από αυτούς τεκμηρίωση.
- 50 Πρώτον, εφόσον το Γενικό Δικαστήριο δεχθεί ότι η αιτιολόγηση της απορρίψεως των προσφορών της εμπεριέχεται στο έγγραφο της 27ης Ιουλίου 2011, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι ο λόγος απορρίψεως της προσφοράς αυτής, όπως παρατίθεται από την ΟΡ στο έγγραφο αυτό, συνίσταται στον χαρακτηρισμό των τιμών που πρότείνει ως υπερβολικά χαμηλών. Η προσφεύγουσα θεωρεί, ωστόσο, ότι η επιπλέον αιτιολογία που παραθέτει η ΟΡ διά παραπομπής στην έκθεση αξιολογήσεως επιτροπής αξιολογήσεως δεν έχει σχέση με τον συγκεκριμένο λόγο και δεν ασκεί επιρροή. Συναφώς, η προσφεύγουσα επικαλείται το συμπέρασμα που διατυπώνεται στην έκθεση αυτή, κατά το οποίο «οι διευκρινίσεις που παρέθεσε η κοινοπραξία σχετικά με τον τόπο παροχής των υπηρεσιών, καθώς και τον τόπο εργασίας του προσωπικού αντιφάσκουν προς τις προσφορές των προσφευγουσών και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να γίνουν δεκτές».

- 51 Διαπιστώνεται ότι, με την πρώτη αυτή αιτίαση, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η απορρέουσα από την έκθεση αξιολογήσεως αιτιολογία της απορρίψεως των προσφορών δεν έχει σχέση με τον λόγο απορρίψεως που παρατίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση.
- 52 Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο.
- 53 Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνει δεκτό, κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι προσφορές της απορρίφθηκαν επειδή οι προταθείσες τιμές ήταν υπερβολικά χαμηλές, η εξέταση της συγκεκριμένης αιτιάσεως εντάσσεται στο πλαίσιο του λόγου σχετικά με εσφαλμένη νομική βάση της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 54 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι, κατά την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως, διαπιστώθηκε ότι η ΟΡ αιτιολόγησε αρκούντως αναλυτικά την απόρριψη των προσφορών της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, παρέθεσε επακριβώς τους λόγους για τους οποίους η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 δεν διασκέδασε τις αμφιβολίες όσον αφορά τις προταθείσες με τις προσφορές αυτές τιμές και εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έκρινε τις εν λόγω προσφορές υπερβολικά χαμηλές, λόγω των τιμών τους (βλ. σκέψεις 39 έως 46 ανωτέρω).
- 55 Τέλος, το συμπέρασμα που διατυπώνεται στο απόσπασμα της εκθέσεως αξιολογήσεως και το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο του (βλ. σκέψεις 32 έως 38 ανωτέρω). Το απόσπασμα αρχίζει με την επισήμανση ότι, μετά την ανάλυση της απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011, η επιτροπή αξιολογήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθούν λόγω υπερβολικά χαμηλής τιμής. Ακολουθεί, εν συνεχεία, ανάλυση της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011, σχετικά με τις τιμές που η αναθέτουσα αρχή έκρινε υπερβολικά χαμηλές, στο πλαίσιο της οποίας τονίζονται οι αντιφάσεις μεταξύ της ως άνω απαντήσεως και των προσφορών της προσφεύγουσας, αντιφάσεις εξαιτίας των οποίων τίθεται εν αμφιβόλω ο εύλογος, από οικονομική άποψη, χαρακτήρας των τιμών που προτάθηκαν για ορισμένα προφίλ εργαζομένων και αμφισβητείται η ενσωμάτωση ορισμένων δαπανών στις τιμές αυτές. Το απόσπασμα καταλήγει στο συμπέρασμα που παραθέτει η προσφεύγουσα, όπου συνοψίζονται οι λόγοι για τους οποίους η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως αντιφάσκουσα προς το περιεχόμενο των προσφορών της προσφεύγουσας. Συνεπώς, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το συμπέρασμα αυτό δεν είναι άσχετο με τον λόγο απορρίψεως των προσφορών της, ο οποίος συνίσταται στην υπερβολικά χαμηλή τιμή, η δε αιτιολογία που προσέθεσε η ΟΡ, διά παραπομπής στην έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως, σχετίζεται με τον λόγο αυτόν.
- 56 Δεύτερον, η παράλειψη της επιτροπής αξιολογήσεως να λάβει υπόψη της τη δικαιολόγηση που προέβαλε η προσφεύγουσα με την απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 συνιστά, κατά την προσφεύγουσα, παράβαση του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής και παραβίαση της νομολογίας. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η ΟΡ δεν έλαβε υπόψη τις διευκρινίσεις της με συνέπεια, αντί της δέουσας ανταλλαγής απόψεων, να υπάρξει μόνον ένας μονόλογος εκ μέρους της ΟΡ. Η προσφεύγουσα παραδέχεται μάλιστα ότι η αναθέτουσα αρχή δεν υποχρεούται να συνεχίζει επ' άπειρον τον διάλογο με διαγωνιζόμενο, εντούτοις υποστηρίζει ότι η αναθέτουσα αρχή πρέπει να παρέχει στον διαγωνιζόμενο τη δυνατότητα να δικαιολογήσει την προσφορά του.
- 57 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, κατά τις διατάξεις του άρθρου 139, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής, η αναθέτουσα αρχή έχει την υποχρέωση να παράσχει στον διαγωνιζόμενο τη δυνατότητα να αποσαφηνίσει, και μάλιστα να δικαιολογήσει, τα χαρακτηριστικά της προσφοράς του, προτού απορρίψει την εν λόγω προσφορά, εφόσον εκτιμά ότι η προσφορά αυτή είναι υπερβολικά χαμηλή. Επίσης, η υποχρέωση ελέγχου της σοβαρότητας μιας προσφοράς απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς τη φερεγγυότητά της, λαμβανομένου υπόψη, εξάλλου, ότι το ως άνω άρθρο έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται διαγωνιζόμενος από τη διαδικασία χωρίς να του έχει

δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του, η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή (απόφαση της 11ης Μαΐου 2010, PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T-121/08, Συλλογή, EU:T:2010:183, σκέψη 72 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 58 Εξ αυτού συνάγεται ότι, εν προκειμένω, η ΟΡ, εφόσον είχε αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία των προσφορών της προσφεύγουσας, ήταν υποχρεωμένη να της παράσχει τη δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο των προσφορών τις οποίες έκρινε υπερβολικά χαμηλές.
- 59 Εν προκειμένω, η ΟΡ τήρησε την υποχρέωση αυτή.
- 60 Η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει η προσφεύγουσα με το υπόμνημα απαντήσεως είναι βεβαίως ασαφής ως προς το ζήτημα αυτό, καθώς παραδέχεται ότι της δόθηκε η δυνατότητα να παράσχει διευκρινίσεις ως προς την προσφορά της και, ταυτόχρονα, υπονοεί το αντίθετο. Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα υπογράμμισε ότι της κοινοποιήθηκε μόνον ένα έγγραφο με το οποίο της ζητούνταν διευκρινίσεις και ότι τούτο δεν επαρκεί για να γίνει δεκτό ότι τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής.
- 61 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι, όπως προβλέπει το άρθρο 139, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής, η ΟΡ παρέσχε στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να διευκρινίσει το περιεχόμενο των προσφορών της. Συγκεκριμένα, με έγγραφο της 27ης Ιουνίου 2011, η ΟΡ απέστειλε στην προσφεύγουσα, απευθυνόμενη στην κοινοπραξία, αίτηση παροχής πληροφοριών, με την οποία της ζητούσε διευκρινίσεις σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της τιμής ανά ημέρα εργασίας που αναγραφόταν στις οικονομικές προσφορές της (βλ. σκέψη 6 ανωτέρω). Η προσφεύγουσα ικανοποίησε το αίτημα αυτό με απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011.
- 62 Εξάλλου, όσον αφορά τη θέση της προσφεύγουσας ότι η ΟΡ τής κοινοποίησε την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να της δώσει τη δυνατότητα να παράσχει αναλυτικότερες και πληρέστερες διευκρινίσεις, προκειμένου να διασκεδάσει τις ανησυχίες της, αρκεί η διαπίστωση ότι, με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι η ΟΡ δεν ήταν υποχρεωμένη να εμπλακεί σε έναν ατέρμονο διάλογο με την κοινοπραξία.
- 63 Τέλος, κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα επικρίνει την παράλειψη συνεκτιμήσεως της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011, από το απόσπασμα της κοινοποιηθείσας στην προσφεύγουσα εκθέσεως αξιολογήσεως προκύπτει ότι η ΟΡ έλαβε υπόψη την απάντηση αυτή, δεδομένου ότι, προτού την απορρίψει, την εξέτασε και την αντιπαρέβαλε με τις προσφορές της προσφεύγουσας (βλ. σκέψεις 31 έως 38 ανωτέρω).
- 64 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε καταστρατήγηση της διαδικασίας του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής.
- 65 Τρίτον, η προσφεύγουσα θεωρεί αβάσιμους τους λόγους με τους οποίους η ΟΡ δικαιολόγησε την παράλειψη συνεκτιμήσεως της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011 και υποστηρίζει ότι η ΟΡ έχει εν μέρει παρανοήσει την απάντηση αυτή.
- 66 Συναφώς, η προσφεύγουσα επιβεβαίωσε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, ότι, με την αιτίαση αυτή προβάλλει εσφαλμένη εκτίμηση, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011, και εσφαλμένη απόρριψη των προσφορών της ως υπερβολικά χαμηλών κατά την έννοια του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής.

- 67 Πρώτον, δεν ευσταθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η ΟΡ υπέπεσε σε πλάνη, διότι αρκείτο στη δήλωση ότι οι τιμές που προτάθηκαν με προσφορές οι οποίες υποβλήθηκαν στο πλαίσιο παλαιότερων διαγωνισμών δεν ασκούν επιρροή, χωρίς άλλη διευκρίνιση, απλώς και μόνον επειδή πρόκειται για μη σχετιζόμενους διαγωνισμούς.
- 68 Συγκεκριμένα, η ΟΡ διευκρίνισε βεβαίως ότι οι αξιολογήσεις είναι χωριστές για κάθε διαγωνισμό και, κατά συνέπεια, ορισμένες από τις συγκρίσεις στις οποίες προέβη η προσφεύγουσα με άλλες συμβάσεις δεν ασκούν επιρροή. Προσέθεσε, ωστόσο, ότι οι εν λόγω συγκρίσεις είναι επιπλέον εσφαλμένες και αιτιολόγησε τη θέση της αυτή. Αφενός, κατά την ΟΡ, οι προταθείσες από την προσφεύγουσα τιμές *intra-muros* δεν ήταν ίδιες με αυτές που είχαν προταθεί προ τετραετίας. Αφετέρου, αντιθέτως προς ό,τι υποστήριξε η προσφεύγουσα με τη διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011, οι προσφορές της δεν περιελάμβαναν τιμές χαμηλότερες από αυτές που είχαν προταθεί με προηγούμενες προσφορές που παραθέτει η προσφεύγουσα μόνον ως προς τα προφίλ εργαζομένων *extra-muros*.
- 69 Εξάλλου, είναι ορθή η εκτίμηση της ΟΡ ότι δεν έχει νόημα η σύγκριση των τιμών που πρότεινε η προσφεύγουσα με τις τιμές που είχε προτείνει στο πλαίσιο άλλων διαγωνισμών. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς τη θέση της προσφεύγουσας ότι όλες οι παλαιότερες προσφορές έχουν σημασία όταν πρόκειται για «την ίδια αγορά», το περιεχόμενο μιας προσφοράς πρέπει να εξετάζεται βάσει της προκληρύξεως διαγωνισμού στο πλαίσιο της οποίας υποβάλλεται.
- 70 Δεύτερον, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η επιτροπή αξιολογήσεως κακώς στήριξε τη θέση της ότι τα υποβληθέντα στοιχεία δεν εξαλείφουν τις αμφιβολίες ως προς τις προταθείσες τιμές στην εκτίμηση ότι το σύνολο του προτεινόμενου από την κοινοπραξία προσωπικού πρέπει να βρίσκεται στο Λουξεμβούργο. Συγκεκριμένα, παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχε υποχρέωση ή δέσμευση να βρίσκεται το προσωπικό στο Λουξεμβούργο, η επιτροπή αξιολογήσεως θεώρησε δεδομένο ότι η κοινοπραξία θα εγκαθίστατο εκεί. Η επιτροπή αξιολογήσεως συνέχισε τη διαδικασία μη λαμβάνοντας υπόψη τη διευκρινιστική απάντηση της προσφεύγουσας της 29ης Ιουνίου 2011, σύμφωνα με την οποία το προσωπικό που απασχολούσε στο Λουξεμβούργο μπορούσε ενδεχομένως να μεταφερθεί, για ορισμένο τουλάχιστον χρόνο, στη Ρουμανία. Το επιτόπιο προσωπικό προτάθηκε από την προσφεύγουσα, στο πλαίσιο των προσφορών της μόνο για τις ανάγκες απευθείας εκτελέσεως του έργου.
- 71 Ως εκ τούτου, η θέση της επιτροπής αξιολογήσεως υπό την ένδειξη «AD 2 + 3» (βλ. σκέψη 35 ανωτέρω), ότι «στο απόσπασμα αναφέρεται ότι ορισμένες από τις τιμές που πρότεινε η [κοινοπραξία] ανά ημέρα εργασίας *extra-muros*, δηλαδή «INF-SYS-TRAI — 105 ευρώ» και «INF-SYS-END-USE-SUP — 105 ευρώ — [ήταν] χαμηλότερες από την κατώτατη ημερήσια αμοιβή στο Λουξεμβούργο, όπως υπολογίστηκε από την προσφεύγουσα με την απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011», και η ανάλογη θέση που διατύπωσε υπό την ένδειξη «AD 4» (βλ. σκέψη 36 ανωτέρω), δεν ασκούν εν προκειμένω επιρροή, διότι οι μισθοί ήταν μεν σχετικά χαμηλοί για το Λουξεμβούργο, πλην όμως έπρεπε να συνεκτιμηθούν με τους πολύ χαμηλότερους μισθούς στη Ρουμανία.
- 72 Επισημαίνεται ότι η επιτροπή αξιολογήσεως εκτίμησε ότι οι τιμές που πρότεινε η προσφεύγουσα με τις προσφορές της για την αμοιβή του προσωπικού ήταν πολύ χαμηλές για το προσωπικό που εργάζεται στο Λουξεμβούργο. Αφενός, επισήμανε ότι, για ορισμένα προφίλ εργαζομένων, ήταν χαμηλότερες από τον κατώτατο μισθό στο Λουξεμβούργο, όπως υπολογίστηκε από την προσφεύγουσα με την απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011. Αφετέρου, όσον αφορά τα λοιπά προταθέντα προφίλ εργαζομένων, εξέφρασε αμφιβολίες όσον αφορά το αν οι εργαζόμενοι υψηλής εξειδίκευσης θα ήταν διατεθειμένοι να εργαστούν με τις προταθείσες τιμές.
- 73 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι οι τιμές που αναφέρονται στις προσφορές της μπορούσαν να χαρακτηριστούν σε αμφότερες τις περιπτώσεις ως υπερβολικά χαμηλές για το εργαζόμενο στο Λουξεμβούργο προσωπικό.

- 74 Αντιθέτως, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την εκτίμηση της επιτροπής αξιολογήσεως ότι οι προσφορές της θα τροποποιούνταν εάν είχε ληφθεί υπόψη η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011. Κατά την προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή θεώρησε εσφαλμένως ότι ήταν υποχρεωτικό να παρουσιαστεί, με τις προσφορές, το σύνολο του προσωπικού που θα μπορούσε να εμπλακεί στην εκτέλεση της συμβάσεως και ότι η διευκρινιστική απάντηση της προσφεύγουσας συνιστά τροποποίηση των προσφορών της.
- 75 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ωστόσο, ότι η υποχρέωση παρουσιάσεως, με τις προσφορές, του συνόλου του προσωπικού που θα μπορούσε να εμπλακεί στην εκτέλεση της συμβάσεως δεν ήταν τόσο σαφής όσο θεωρεί η Επιτροπή.
- 76 Αφενός, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, όντως, στο σημείο 4.3.3.4 της συγγραφής υποχρέωσεων («Εκτέλεση του έργου»), «οι ζητούμενες εργασίες πραγματοποιούνται μόνον από το προσωπικό που έχει προτείνει ο ανάδοχος στο πλαίσιο της προσφοράς του». Ωστόσο, κατά την προσφεύγουσα, το σημείο αυτό αφορούσε την εκτέλεση ειδικού έργου, προβλεπόμενου από τη σύμβαση-πλαίσιο, ιδίως για παραγγελίες ή συμβάσεις που τιμολογούνται βάσει του χρόνου ή των μέσων που διατέθηκαν. Επομένως, δεν είναι σαφές εάν το συγκεκριμένο σημείο της συγγραφής υποχρέωσεων αφορούσε την προσφορά του διαγωνιζομένου για τη σύμβαση-πλαίσιο ή την προσφορά του αναδόχου της συμβάσεως για συγκεκριμένο έργο.
- 77 Επιπλέον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, δεδομένης της ρήτρας 1.4.2 της συμβάσεως-πλαισίου, κατά την οποία ο ανάδοχος πρέπει να υποβάλει, κατόπιν αιτήματος της αναθέτουσας αρχής για συγκεκριμένη παραγγελία ή συγκεκριμένη σύμβαση, πρόταση περιλαμβανούσα, μεταξύ άλλων, τα βιογραφικά των προσώπων που προτείνονται για την υλοποίηση και δήλωση όσον αφορά τη διαθεσιμότητά τους, η μόνη εύλογη ερμηνεία του σημείου 4.3.3.4 της συγγραφής υποχρέωσεων είναι ότι αυτό αναφέρεται σε συγκεκριμένη παραγγελία ή συγκεκριμένη σύμβαση. Επομένως, η αναθέτουσα αρχή ερμήνευσε εσφαλμένα τη διάταξη αυτή και εκτίμησε, κακώς, ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτή η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011.
- 78 Αφετέρου, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, σε κάθε περίπτωση, η υποχρέωση αυτή, ακόμη και αν το Γενικό Δικαστήριο δεχόταν ότι αφορούσε τη σύμβαση-πλαίσιο, δεν μπορούσε να θεωρηθεί γενική υποχρέωση. Συγκεκριμένα, το σημείο 3 («Ανθρώπινο δυναμικό και αντικαταστάσεις») του σημείου 4.3.3.4 της συγγραφής υποχρέωσεων («Εκτέλεση του έργου») αφορούσε μόνον τα έργα που τιμολογούνται αναλόγως του χρόνου και των μέσων που διατέθηκαν, και όχι τα έργα που τιμολογούνται κατ' αποκοπήν.
- 79 Επομένως, όσον αφορά τον τόπο παροχής των υπηρεσιών extra-muros, η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 αντιβαίνει προς την υποχρέωση απασχολήσεως αποκλειστικά και μόνον του προσωπικού που έχει συμπεριληφθεί στις προσφορές της προσφεύγουσας, διότι μια τέτοια υποχρέωση, ακόμη και αν υφίστατο, θα αφορούσε μόνον έργα τα οποία τιμολογούνται βάσει του χρόνου και των μέσων που διατέθηκαν και, κατά τη Διοίκηση, αποτελούν μικρό μόνον μέρος των έργων, με συνέπεια να μην επηρεάζουν σε καθοριστικό βαθμό τη συνολική τιμή. Επομένως, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι είχε τη δυνατότητα να παράσχει τις προσφερθείσες υπηρεσίες στις προταθείσες τιμές, αντισταθμίζοντας τις υψηλότερες τιμές για τα έργα αυτού του τύπου, τα οποία θα εκτελούσε με το προσωπικό που είχε παρουσιάσει με τις προσφορές της, με τις χαμηλότερες τιμές των κατ' αποκοπήν έργων, των οποίων οι τιμές ήταν χαμηλότερες λόγω των ευνοϊκότερων συνθηκών που επικρατούν στη Ρουμανία. Κατά συνέπεια, η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου δεν επέφερε τροποποιήσεις στις προσφορές της.
- 80 Επισημαίνεται ότι η επιτροπή αξιολογήσεως δεν αναφέρθηκε στα βιογραφικά των προσώπων που πρότεινε η προσφεύγουσα με τις προσφορές της, αλλά υπογράμμισε ότι η προσφεύγουσα δεν κάνει καμία νύξη, στις προσφορές της, για δραστηριότητες της κοινοπραξίας στη Ρουμανία.

- 81 Επιπλέον, η επιτροπή αξιολόγησε τονίζοντας ότι το σύνολο του προσωπικού που προτάθηκε με τις προσφορές της προσφεύγουσας βρίσκεται στο Λουξεμβούργο και ότι η προσφεύγουσα διευκρίνισε, εξ ονόματος και για λογαριασμό της κοινοπραξίας, ότι τα προταθέντα πρόσωπα εργάζονται όλα σε εύλογη απόσταση από την ΟΡ. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι τούτο αληθεύει και παραδέχεται ότι στις προσφορές της δεν γίνεται λόγος για παροχή υπηρεσιών στη Ρουμανία.
- 82 Επομένως, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 συνιστά τροποποίηση των προσφορών της και δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη.
- 83 Συγκεκριμένα, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξεταστεί εάν, όπως διατείνεται η προσφεύγουσα, ο διαγωνιζόμενος έχει το δικαίωμα να τροποποιήσει, κατά τη σύναψη της συμβάσεως-πλαίσιου, τα βιογραφικά των προταθέντων προσώπων, αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα διευκρίνισε, με τις προσφορές της, ότι όλα τα πρόσωπα εργάζονται σε εύλογη απόσταση από την ΟΡ, η έδρα της οποίας βρίσκεται στο Λουξεμβούργο. Πάντως, ούτε από την προκήρυξη του διαγωνισμού ούτε από τη συγγραφή υποχρεώσεων προκύπτει ότι η προσφεύγουσα είχε την υποχρέωση να διατυπώσει, με τις προσφορές της, τέτοια πρόταση όσον αφορά τον τόπο εργασίας του προσωπικού της κοινοπραξίας. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η πρόταση αυτή αποτελεί μέρος των προσφορών της προσφεύγουσας.
- 84 Τονίζεται, πάντως ότι, κατά το σημείο 1.10 της συγγραφής υποχρεώσεων («Διάρκεια ισχύος της προσφοράς»), η προσφορά παραμένει σε ισχύ επί εννέα μήνες μετά την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας υποβολής και, κατά το διάστημα αυτό, οι διαγωνιζόμενοι υποχρεούνται να διατηρούν αμετάβλητους όλους τους όρους της προσφοράς τους. Επιπλέον, όπως επισήμανε η Επιτροπή, κατά το σημείο 1.9 της συγγραφής υποχρεώσεων («Γενικές προϋποθέσεις υποβολής προσφοράς»), «η υποβολή προσφοράς δεσμεύει τον διαγωνιζόμενο κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, εφόσον αναδειχθεί ανάδοχος». Τέλος, επισημαίνεται ότι, κατά το σημείο 2.7.2, *in fine*, της συγγραφής υποχρεώσεων («Αξιολόγηση των τεχνικών κριτηρίων αναθέσεως»), «εάν η προσφορά διαγωνιζομένου υπερβαίνει τις κατώτατες απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές, ο διαγωνιζόμενος εξακολουθεί να δεσμεύεται από την προσφορά αυτή καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσεως της συμβάσεως, εφόσον αναδειχθεί ανάδοχος».
- 85 Επομένως, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε, χωρίς να τροποποιήσει τους όρους των προσφορών της, να τροποποιήσει την πρότασή της όσον αφορά τον τόπο εργασίας του προσωπικού της κοινοπραξίας.
- 86 Πρέπει, πάντως, να γίνει δεκτό ότι τα πρόσωπα που εργάζονται στη Ρουμανία δεν μπορούν να θεωρηθούν ως πρόσωπα ευρισκόμενα σε εύλογη απόσταση από το Λουξεμβούργο.
- 87 Κατά συνέπεια, η ΟΡ ορθώς εκτίμησε ότι η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011, όπου αναφερόταν ότι το προτεινόμενο προσωπικό δεν θα βρίσκεται μόνο σε εύλογη απόσταση από την ΟΡ, αλλά και στη Ρουμανία, συνιστούσε τροποποίηση των προσφορών της προσφεύγουσας. Η ΟΡ ορθώς συνήγαγε εξ αυτού ότι δεν μπορούσε να κάνει δεκτή την απάντηση αυτή, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι τυχόν τροποποίηση των προσφορών της δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 99 του δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 148 των κανόνων εφαρμογής, τα οποία απαγορεύουν την τροποποίηση των όρων της αρχικής προσφοράς (βλ., συναφώς, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2012, *Astrim και Elyo Italia κατά Επιτροπής*, T-216/09, EU:T:2012:574, σκέψη 95).
- 88 Τέλος, επισημαίνεται ότι οι τιμές που αναφέρονται στις προσφορές της προσφεύγουσας για την αμοιβή του προσωπικού έπρεπε να είναι αντίστοιχες προς την πρόταση όσον αφορά τον τόπο εργασίας του προσωπικού, πρόταση που επίσης περιλαμβανόταν στις εν λόγω προσφορές. Ωστόσο, ως μόνη εξήγηση για τις προσφορές αυτές η προσφεύγουσα ανέφερε απλώς ότι ορισμένοι από τους εργαζομένους εργάζονται στο Λουξεμβούργο και άλλοι εργάζονται στη Ρουμανία. Επιπλέον,

υπενθυμίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι οι τιμές που αναφέρονται στις προσφορές της μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως υπερβολικά χαμηλές για το εργαζόμενο στο Λουξεμβούργο προσωπικό.

- 89 Συνεπώς, η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 δεν ήταν ικανή να εξαλείψει τις αμφιβολίες της ΟΡ όσον αφορά τις τιμές οι οποίες είχαν προταθεί με τις προσφορές της προσφεύγουσας και τις οποίες η ΟΡ θεώρησε υπερβολικά χαμηλές.
- 90 Επομένως, είναι απορριπτέα η επιχειρηματολογία με την οποία η προσφεύγουσα αμφισβητεί το βάσιμο της απορρίψεως των προσφορών της ως υπερβολικά χαμηλών λόγω των τιμών.
- 91 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία με την οποία η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η ως άνω διευκρινιστική απάντηση δεν αφορά τις προσφορές, οπότε δεν θα μπορούσε να επιφέρει την τροποποίησή τους. Κατά την προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή υπέπεσε σε πλάνη, καθώς προσέθεσε ένα ακόμη κριτήριο επιλογής στα κριτήρια αναθέσεως, το δε έγγραφο που ανταποκρίνεται στο κριτήριο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέρος των προσφορών.
- 92 Η προσφεύγουσα επικαλείται, συναφώς, το άρθρο 138, παράγραφος 2, το άρθρο 137, παράγραφος 1, καθώς και το άρθρο 137, παράγραφος 2, στοιχείο α', των κανόνων εφαρμογής. Επικαλείται ακόμη νομολογία κατά την οποία αποκλείονται ως «κριτήρια αναθέσεως» τα κριτήρια που δεν σκοπούν τον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, αλλά συνδέονται κυρίως με την εκτίμηση της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων να εκτελέσουν την εν λόγω σύμβαση (απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2008, Λιανάκης κ.λπ., C-532/06, Συλλογή, EU:C:2008:40, σκέψεις 29 και 30).
- 93 Επισημαίνεται ότι, με την επιχειρηματολογία αυτή, η προσφεύγουσα ουσιαστικά υποστηρίζει ότι η επιτροπή αξιολόγησε προσέθεσε κατά την αξιολόγηση των προσφορών κριτήριο σχετικό με την τεχνική ικανότητα των ομάδων, το οποίο αποτελούσε κριτήριο επιλογής, πράγμα που σημαίνει ότι το έγγραφο το οποίο περιείχε την απάντηση ως προς το κριτήριο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί μέρος των προσφορών της και δεν μπορεί να επιφέρει τροποποιήσεις στις προσφορές αυτές.
- 94 Διαπιστώνεται ότι η αιτίαση αυτή προβλήθηκε για πρώτη φορά, κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, χωρίς ωστόσο να στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία και χωρίς να συνιστά ανάπτυξη λόγου που είχε προβληθεί με το δικόγραφο της προσφυγής. Είναι, συνεπώς, απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 95 Βάσει όλων των προεκτεθέντων, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως σχετικά με κατάχρηση εξουσίας ή σχετικά με εσφαλμένη νομική βάση

- 96 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει καταρχάς ότι η απόφαση περί απορρίψεως των προσφορών της δεν μπορούσε να θεμελιωθεί στο άρθρο 139 των κανόνων εφαρμογής και ότι, ως εκ τούτου, στηρίζεται σε εσφαλμένη νομική βάση. Προβάλλει, περαιτέρω, ότι, για να απορρίψει την προσφορά της, η ΟΡ καταστρατήγησε τη διαδικασία που προβλέπει η διάταξη αυτή.
- 97 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας.
- 98 Πρώτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το άρθρο 139 των κανόνων εφαρμογής προβλέπει μόνον την περίπτωση απορρίψεως μιας προσφοράς ως υπερβολικά χαμηλής και ότι, συνεπώς, δεν μπορεί το άρθρο αυτό να χρησιμοποιηθεί για τον αποκλεισμό ενός διαγωνιζομένου με το αιτιολογικό ότι δεν περιέγραψε πλήρως τη λειτουργία της κοινοπραξίας όσον αφορά το προσωπικό.

- 99 Η προσφεύγουσα θεωρεί, πάντως, ότι ο μοναδικός λόγος αποκλεισμού των προσφορών της συνίστατο στο γεγονός ότι αυτές δεν ήταν αρκούντως πλήρεις και αναλυτικές, διότι σε αυτές δεν υπήρχε αναφορά στο τμήμα της εταιρίας που απασχολεί προσωπικό στη Ρουμανία. Αναλύοντας τη διευκρινιστική απάντηση της προσφεύγουσας της 29ης Ιουνίου 2011, η επιτροπή αξιολογήσεως ανέφερε ότι «οι προαναφερθείσες δραστηριότητες, “οι οποίες έχουν μεταφερθεί στη Ρουμανία”, δεν αναφέρονταν στις [προσφορές της προσφεύγουσας]». Η παράλειψη αυτή στις προσφορές της προσφεύγουσας παρέσχε στην επιτροπή αξιολογήσεως επαρκές περιθώριο προκειμένου να εκτιμήσει εάν οι προταθείσες τιμές ήταν υπερβολικά χαμηλές. Κατά την προσφεύγουσα, η απόρριψη των προσφορών της θα μπορούσε να αιτιολογηθεί μόνο με βάση τα κριτήρια αναθέσεως.
- 100 Με το υπόμνημα απαντήσεώς της, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι στα κριτήρια αναθέσεως περιλαμβάνεται η τεχνική αξία, καθώς και η τιμή και ότι, όσον αφορά την τιμή, οι προσφορές της ήταν κατά πολύ καλύτερες από άλλες. Ωστόσο, επειδή η έκθεση αξιολογήσεως δεν περιέχει την κατάταξη των τιμών, η προσφεύγουσα δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει εάν οι προσφορές της είχαν την καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής. Φρονεί, συνεπώς, ότι ο μόνος νόμιμος τρόπος απορρίψεως των προσφορών της θα ήταν η εφαρμογή των κριτηρίων που προβλέπει η προκήρυξη του διαγωνισμού, περιλαμβανομένης της συνολικής αξιολογήσεως της ποιότητας των απαντήσεων της κοινοπραξίας, ως προς την οποία η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι οι προσφορές της θα μπορούσαν να καταταγούν σε χαμηλότερη θέση από τις προσφορές άλλων διαγωνιζομένων, ελλείψει σαφήνειας σχετικά με τη λειτουργία της κοινοπραξίας όσον αφορά το προσωπικό. Σε κάθε περίπτωση, τα σχετικά με το προσωπικό κριτήρια αναθέσεως δεν θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη ως κριτήρια αναθέσεως, καθώς τούτο θα είχε ως συνέπεια να τίθεται εν αμφιβόλω η νομιμότητα της ενδεχόμενης απορρίψεως της προσφοράς της κοινοπραξίας.
- 101 Εξάλλου, κατά την προσφεύγουσα, βάσει της διευκρινιστικής απαντήσεως της 29ης Ιουνίου 2011, όσον αφορά ιδίως τους οικονομικούς όρους της παροχής υπηρεσιών, οι προσφορές της δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως υπερβολικά χαμηλές.
- 102 Διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι η επιτροπή αξιολογήσεως εξέτασε τις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο εργασίας του προταθέντος από την κοινοπραξία προσωπικού και τις αντίστοιχες τιμές, δεν σημαίνει ότι εξέτασε κριτήριο σχετικό με το προσωπικό. Κατά το στάδιο αυτό της διαδικασίας, έλεγξε μόνον τη συμβατότητα μεταξύ των τιμών που προβλέπονται στις προσφορές της προσφεύγουσας για την αμοιβή του προσωπικού, της διευκρινίσεως της προσφεύγουσας ότι οι τιμές αυτές σχετίζονται με τον τόπο εργασίας του προσωπικού, και των προτάσεων που περιλαμβάνονται στις εν λόγω προσφορές ως προς το ζήτημα του τόπου εργασίας.
- 103 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα διατείνεται εσφαλμένως ότι ορισμένες πληροφορίες όντως έλειπαν από τις προσφορές της, διότι η κοινοπραξία δεν περιέγραψε πλήρως τη λειτουργία της όσον αφορά το προσωπικό.
- 104 Συγκεκριμένα, δεν υπήρχε κανένα στοιχείο που να δηλώνει στην αναθέτουσα αρχή ή να της αφήνει την υπόνοια ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας ήταν ελλιπείς. Αντιθέτως, η επιτροπή αξιολογήσεως ορθώς εκτίμησε ότι η προσφεύγουσα, όταν ερωτήθηκε, ως εκπρόσωπος της κοινοπραξίας, σχετικά με τις τιμές των προσφορών της, τροποποίησε την πληροφορία σχετικά με τον τόπο εργασίας του προσωπικού της, πληροφορία την οποία είχε συμπεριλάβει στις προσφορές της χωρίς τούτο να είναι υποχρεωτικό βάσει των όρων της προκηρύξεως ή της συγγραφής υποχρεώσεων (βλ. σκέψη 83 ανωτέρω). Επομένως, η διευκρινιστική απάντηση της 29ης Ιουνίου 2011 δεν αποτελεί συμπλήρωση, αλλά τροποποίηση των προσφορών της προσφεύγουσας (βλ. σκέψεις 82 έως 87 ανωτέρω).
- 105 Δεδομένου ότι η επιτροπή αξιολογήσεως δεν μπορούσε, χωρίς να αποδεχθεί τροποποίηση των προσφορών της προσφεύγουσας, να λάβει υπόψη τις πληροφορίες που αυτή παρέσχε εκ μέρους της κοινοπραξίας, δεν ήταν δυνατόν οι εν λόγω πληροφορίες να αποτελέσουν την απάντηση στα

ερωτήματα της αναθέτουσας αρχής όσον αφορά τις αναφερόμενες τιμές ανά ημέρα εργασίας. Δεδομένου ότι τα ερωτήματα αυτά έμειναν χωρίς απάντηση, οι προσφορές απορρίφθηκαν ως υπερβολικά χαμηλές λόγω των τιμών τους. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι ήταν εσφαλμένη η απόρριψη των προσφορών της από την ΟΡ βάσει του λόγου αυτού (βλ. σκέψεις 90 και 95 ανωτέρω).

- 106 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας κατά την οποία δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει εάν οι προσφορές της παρουσίασαν την καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής και ότι, ως εκ τούτου, ο μόνος νόμιμος τρόπος απορρίψεως των προσφορών της θα ήταν ενδεχομένως η εφαρμογή των κριτηρίων που προβλέπει η προκήρυξη του διαγωνισμού, περιλαμβανομένης της συνολικής αξιολογήσεως της ποιότητας των απαντήσεων της κοινοπραξίας.
- 107 Επομένως, δεδομένου ότι οι προσφορές της προσφεύγουσας δεν απορρίφθηκαν για άλλους λόγους, πέραν του ότι κρίθηκαν υπερβολικά χαμηλές λόγω των τιμών τους, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν θεμελιώνεται σε εσφαλμένη νομική βάση και η αιτίαση που προβάλλει η προσφεύγουσα πρέπει να απορριφθεί.
- 108 Δεύτερον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η εξέταση μιας υπερβολικά χαμηλής τιμής δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό διαγωνιζομένου λόγω ακαταλληλότητας της προσφοράς του. Επομένως, η ΟΡ καταστρατήγησε εν προκειμένω τη διαδικασία του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής, προκειμένου να απορρίψει τις προσφορές της προσφεύγουσας, αφού αυτή απέδειξε ότι οι προσφορές της δεν ήταν υπερβολικά χαμηλές.
- 109 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.
- 110 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, ως κατάχρηση εξουσίας νοείται το να χρησιμοποιεί μια διοικητική αρχή τις εξουσίες της για σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίον της έχουν απονεμηθεί. Μια απόφαση θεωρείται εκδοθείσα κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον αν προκύπτει, βάσει αντικειμενικών, κρίσιμων και συγκλινουσών ενδείξεων, ότι ελήφθη για έναν τέτοιο σκοπό (αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1990, Fedesa κ.λπ., C-331/88, Συλλογή, EU:C:1990:391, σκέψη 24, και της 10ης Μαΐου 2005, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-400/99, Συλλογή, EU:C:2005:275, σκέψη 38). Εφόσον επιδιώκονται περισσότεροι του ενός σκοποί, ακόμη και αν μεταξύ των αιτιολογικών σκέψεων μιας αποφάσεως υπάρχουν και ορισμένες μη έγκυρες, η απόφαση αυτή δεν ενέχει κατάχρηση εξουσίας, εφόσον δεν αφίσταται του βασικού σκοπού (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1954, Ιταλία κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος, σκέψη 103, αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, EDP κατά Επιτροπής, T-87/05, Συλλογή, EU:T:2005:333, σκέψη 87, και απόφαση Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, σκέψη 20 ανωτέρω, EU:T:2011:731, σκέψη 109).
- 111 Εν προκειμένω, αρκεί η επισήμανση ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να στηρίξει τη θέση της ότι η ΟΡ καταστρατήγησε τη διαδικασία του άρθρου 139 των κανόνων εφαρμογής, προκειμένου να απορρίψει τις προσφορές της προσφεύγουσας.
- 112 Εάν υποθεθεί ότι, με την αιτίαση αυτή, η προσφεύγουσα προβάλλει κατάχρηση εξουσίας λόγω θεμελιώσεως της αποφάσεως περί απορρίψεως των προσφορών σε εσφαλμένη νομική βάση, αρκεί η υπόμνηση ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η αναθέτουσα αρχή υπέπεσε σε τέτοιο σφάλμα (βλ. σκέψη 107 ανωτέρω).
- 113 Τέλος, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η ΟΡ χρησιμοποίησε την εξουσία της για άλλους σκοπούς, πέραν του προσδιορισμού των προσφορών που πρέπει να γίνουν δεκτές.
- 114 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέος, όπως και η προσφυγή στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 115 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα.
- 116 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εξόδων, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει την Computer Resources International (Luxembourg) SA στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.**

Czúcz

Pelikánová

Popescu

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Νοεμβρίου 2014.

(υπογραφές)